

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/35/2025
Identifikačné číslo spisu:	6923010511
Dátum vydania rozhodnutia:	09.12.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6923010511.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Mariána Mačuru a JUDr. Beáty Javorkovej v trestnej veci proti obvinenému T. J. pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a iné na verejnom zasadnutí konanom 9. decembra 2025 v Bratislave o dovolaní obvineného T. J. proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. septembra 2024, sp. zn. 3To/30/2024, takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota z 21. marca 2024, sp. zn. 15T/115/2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. septembra 2024, sp. zn. 3To/30/2024

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 199 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, § 200 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a § 322 ods. 3 Trestného poriadku v neprospech obvineného T. J..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. septembra 2024, sp. zn. 3To/30/2024, ako aj ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikazuje Krajskému súdu v Banskej Bystrici, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

IV. IV. Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku z dôvodu § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvineného T. J., nar. XX. S. XXXX, bytom H., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová,

Odôvodnenie

Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej tiež „okresný súd“) rozsudkom z 21. marca 2024, sp. zn. 15T/115/2023, uznal obvineného T. J. vinným zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 3. septembra 2022 v čase okolo 22.00 hod. v pivnici bytovky na Ul. C.. P. č. XXX/X v H. - časť Q., okres Rimavská Sobota po tom, čo maloletá Q..N., nar. XX. S. XXXX ponúkol, že tam môže s ním prespať, nakoľko maloletá Q..N.. bola na úteku z Reedukačného centra Zlaté Moravce, kde sa po prázdninách nechcela vrátiť, spoločne si ľahli na matrac, kde ju začal obchytkávať, na čo mu maloletá Q..N.. povedala, že o to nestojí a nech prestane, na chvíľu prestal a obaja zaspali, kde následne sa maloletá Q..N.. zobudila na to, ako za ňou ležal na boku v tesnej blízkosti a vo svojom análnom otvore mala jeho pohlavný úd, kde sa dostal odtiahnutím jej voľného krátkého overalu a spodných nohavičiek, pritom ju držal rukami za jej boky, na čo sa jej podarilo od neho odtiahnuť a vstať, pričom tomuto konaniu predchádzal aj jeho neúspešný pokus vložiť maloletej Q..N.. bez jej súhlasu pohlavný úd do pošvy v čase, keď spala.

Za to mu okresný súd uložil podľa § 200 ods. 2 Trestného zákona s prihliadnutím na § 37 písm. h), písm. m), § 38 ods. 2, ods. 5, § 42 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 41 ods. 2, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia. Zároveň mu okresný súd podľa § 76 ods. 2 a § 78 ods. 1 Trestného zákona uložil ochranný dohľad v trvaní 1 roka. Okresný súd podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o treste odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov nepodmienečne so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota z 26. októbra 2023, sp. zn. 11T/118/2023, právoplatným 17. januára 2024, v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. januára 2024, sp. zn. 2To/26/2023, pre pokračujúci prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. g) Trestného zákona a súčasne zrušil aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresný prokurátor a obvinený napadli uvedený rozsudok okresného súdu odvolaniami. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež „krajský súd“) rozsudkom z 25. septembra 2024, sp. zn. 3To/30/2024, podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. d), písm. e), ods. 3 Trestného poriadku za použitia § 2 ods. 1 Trestného zákona zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu v celom rozsahu. Rozhodujúc sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku na rovnakom skutkovom základe uznal obvineného vinným zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Za to mu krajský súd uložil podľa § 200 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024, § 38 ods. 2, § 38 ods. 3, § 37 písm. m), písm. h), § 41 ods. 1, § 39 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia. Zároveň mu krajský súd podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 uložil ochranný dohľad na 1 rok.

Krajský súd odvolanie prokurátora podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné.

Proti rozsudku krajského súdu, ktoré bolo obvinenému doručené 28. novembra 2024 a jeho obhajcovi 27. novembra 2024, podal obvinený najprv sám 28. februára 2025 (č. l. 417) a následne

prostredníctvom na dovolacie konanie ustanovenej obhajkyne 24. marca 2025 dovolanie (č. I. 423-425) a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinený po stručnom zrekapitulovaní predchádzajúceho konania a rozhodnutí počas neho vydaných vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedol, že v jeho prípade bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, pretože v prípravnom konaní ako aj v konaní na súde - prvostupňovom ako aj odvolacom, konajúce orgány činné v trestnom konaní a súdy pochybili, keď v rozpore s § 2 ods. 10 Trestného poriadku nepostupovali tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie a aby s rovnakou starostlivosťou objasňovali okolnosti svedčiace proti obvinenému ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávali dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie. Za tejto situácie (bez ďalšieho dokazovania) konajúce súdy podľa obvineného nemohli ustáliť jeho vinu zo spáchania skutku bez dôvodných pochybností, tak ako to ustanovuje § 2 ods. 10 Trestného poriadku, keď riadne a dostatočne nezistili skutkový stav veci, nerešpektovali všeobecne platnú zásadu trestného konania in dubio pro reo, v konaní postupovali a rozhodli arbitrárne. Pokračoval v argumentácii, že konajúce súdy sa hlavne nevysporiadali s tým, že v podstate jediným priamym dôkazom, ktorý svedčil v jeho neprospech, bola výpoveď poškodenej, ktorá bola počas trestného konania vypočutá, pričom namietal závažné rozpory v jej výpovediach. Poznamenal, že poškodená bola podrobená i znaleckému skúmaniu znalkyňami z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria a z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia detí a dospelých. Okrem iných záverov bol však v znaleckom posudku znalkyne z odboru psychológie záver, že všeobecná vierohodnosť výpovede poškodenej je znížená jej osobnostnými črtami - je egocentrická, subjektivistická, má tendenciu svoje napätie prenášať na okolie, ťažšie preberá za svoje prežívanie zodpovednosť, aj keď znalkyňa uviedla, že zo psychologického hľadiska je vierohodnosť výpovede poškodenej vo vzťahu k vyšetrovanej trestnej veci vysoká. Rozpory vo výpovediach poškodenej podľa obvineného neboli v konaní nijako odstránené a vysvetlené, pričom mal za to, že výpovede si poškodená neprípustne účelovo prispôbovala. V tomto smere konajúce súdy jej výpovede riadne nevyhodnotili a nepodrobili testu z pohľadu vierohodnosti, pravdivosti a závažnosti výpovede aj v súvislosti s podaným znaleckými posudkami na jej osobu. Poukázal tiež na to, že z výpovede poškodenej (kedy bola vypočutá postupom podľa § 196 ods. 2 prvá veta Trestného poriadku) 26. októbra 2022 podľa neho jednoznačne vyplynulo, že cielene, vedome a naplánovane uskutočnila to, že oklamala svojho otca, odišla inam kam mu povedala, nechcela sa vrátiť do Reedukačného centra, zapojila do toho kamarátku U., klamala a jej rodičov, následne sa vyhýbala polícii a bola na úteku, aj keď si bola vedomá, že jej konanie je protiprávne. Po všetkom, čo mala zažiť s obvineným v H. podľa jej výpovede, išla ešte späť ku kamarátke U. do J., následne k bratrancovi do Rimavskej Soboty na jednu noc, potom naspäť k otcovi, následne ešte k jednej známej a až potom odišla späť do Reedukačného centra. V tomto smere obvinený poukázal, že súdy teda nedostatočne vyhodnotili aj osobu poškodenej, pretože pokiaľ sama uviedla tieto skutočnosti, z ktorých vyplýva, že dokázala takto zavádzať svoje okolie, dokázala by zavádzať cielene aj v iných situáciách, teda aj tej, v ktorej sa ocitla s obvineným. Taktiež mal za to, že sa konajúce súdy nevysporiadali s výpoveďami jeho rodinných príslušníkov. Naproti tomu však (aj keď vinu jednoznačne popieral a tvrdil, že sexuálny styk s poškodenou bol dobrovoľný) nebol podrobený žiadnemu znaleckému skúmaniu či už z odboru psychológie, a/alebo z odboru zdravotníctvo a farmácia. Tiež ešte v prípravnom konaní navrhoval ako dôkaz konfrontáciu medzi ním a poškodenou, keďže medzi ich výpoveďami boli rozpory, čomu však nebolo vyhovené. Obvinený uviedol, že tieto vady konania a rozhodnutí sa vzťahujú jednak na konanie na súde prvého stupňa ako aj na odvolacie konanie (a tiež na prípravné konanie). Týchto pochybení sa teda dopustil jednak okresný súd v rámci svojho konania a rozhodovania a tieto neboli následne odstránené ani v rámci konania a rozhodovania odvolacím súdom, keďže odvolací súd si v celom rozsahu osvojil skutkový stav zistený okresným súdom a uvedené vady konania a rozhodnutie okresného súdu v rámci svojho konania a rozhodovania nijak nenapravil a neodstránil. Na základe vykonaného dokazovania v konaní pred súdmi ako aj prípravnom konaní nebolo podľa obvineného preukázané, že skutok je trestným činom a že ho spáchal, skutkový stav v prejednávanej veci nebol podľa obvineného zo strany konajúcich orgánov činných v trestnom konaní a súdov náležite a v súlade so zákonom zistený, a teda v súlade s § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Podľa názoru obvineného odvolací súd nepostupoval správne,

pretože svoje rozhodnutie oprel len o dôkazy, ktoré svedčili v neprospech obvineného, svojím rozhodnutím a postupom zásadným spôsobom porušil jeho právo na obhajobu, v prípade takých závažných vyššie popísaných pochybností, mal byť v celom rozsahu spod obžaloby oslobodený a je teda podľa neho naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený poznamenal, že odvolacím súdom bol uznaný za vinného zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (tiež tak okresným súdom), pričom bol skutok kvalifikovaný okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 199 ods. 2 písm. b) Trestného zákona a podľa § 200 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, pretože čin mal spáchať na chránenej osobe podľa § 139 ods. 1 Trestného zákona, teda na dieťati. Podľa názoru obvineného súdy sa opierali len o zistenie, že poškodená je osoba mladšia ako 18 rokov, tak ako to upravuje § 127 ods. 1 Trestného zákona. Samotný vek bez preukázania okolnosti, že trestný čin bol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby, podľa obvineného neodôvodňuje vyvodenie záveru, že trestný čin bol spáchaný na chránenej osobe a potom ani nepodmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, pričom poukázal na § 139 ods. 2 Trestného zákona. Odvolací súd (a tak aj okresný súd) jednako ani vo výrokoch rozsudkov a ani v odôvodneniach rozsudkov sa nezaoberajú tým, že k spáchaniu trestného činu malo dôjsť v súvislosti s vekom poškodenej. Z rozhodnutí súdov nijako nevyplýva, že by vek poškodenej mal byť motiváciou na spáchanie trestného činu a tiež ako by vek poškodenej mal ovplyvniť priebeh tohto činu. Poukázal na túto okolnosť aj v tom význame, že v čase skutku, za ktorý bol odsúdený, sám mal len 20 rokov, poškodená 16 rokov, ktorú predtým nikdy nevidel ani nepoznal, zoznámila ho s ňou len U. X., a konajúce súdy nijako požitie tohto osobitného kvalifikačného znaku konkrétne neuviedli ani nezdôvodnili. Mal za to, že skutková veta má obsahovať aj okolnosti uvedené v § 139 ods. 2 Trestného zákona. Zopakoval, že okolnosti, že trestný čin bol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby sú okolnosti skutkové a tiež hmotnoprávne a vzťahujú sa ku konkrétnej osobe páchatel'a a ku konkrétnemu skutku (ide o zákonné znaky trestného činu), a preto musia zvolenú právnu kvalifikáciu reflektovať aj v skutkovej vete. Taká súvislosť musí byť daná nielen objektívne, ale z hľadiska páchatel'a aj subjektívne. Dodal, že nepostačuje uvádzať v skutkovej vete len to, že išlo o maloletú osobu. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky pod č. 117/2014.

Dôvod na podanie dovolania je teda podľa obvineného daný aj podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení skutku, kedy mal súd uznať za vinného a kvalifikoval skutok okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, teda ho posudzoval podľa § 199 ods. 2 písm. b) Trestného zákona a podľa § 200 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, kde je trestná sadzba za uvedené trestné činy v rozpätí 7 až 15 rokov, pričom pri správnom právnom posúdení skutku by bola trestná sadzba za uvedené trestné činy v rozpätí 5 až 10 rokov.

Preto obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd, podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil rozsudkom, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon aj v konaní, ktoré mu predchádzalo, a to v neprospech obvineného; podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu vo výrokoch o vine a treste ako aj ďalších výrokoch; podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol; podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku a obvineného nezobral do väzby.

Okresný prokurátor príslušnej okresnej prokuratúry (ďalej len „prokurátor“) v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného uviedol, že po preskúmaní dovolania obvineného dospel k záveru, že toto nie je dôvodné a s prihliadnutím na dikciu § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku sú splnené podmienky na jeho odmietnutie s poukazom na § 382 písm. c) Trestného poriadku. K § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku prokurátor uviedol, že v konaní prvostupňového súdu a konečnom

dôsledku aj odvolacieho súdu boli rozpory vo výpovedi mal. pošk. Q.. N.. odstránené. V konečnom dôsledku sa podľa prokurátora s rozpormi vo výpovediach oba súdy riadne vysporiadali. Vo vzťahu k tomuto pripomenul, že u maloletej poškodenej, bola zistená posttraumatická stresová porucha a sexuálna traumatizácia, čo však nevedlo k zníženiu vierohodnosti výpovede poškodenej, ale skôr ako výsledok obranného mechanizmu, disociácie čiže neúplného zapamätania si sledu udalostí v dôsledku sexuálnej traumy. Mozog obete trestného činu (obzvlášť obete, ktorá zažila sexuálnu traumu) má tendenciu vytesňovať niektoré skutočnosti a toto nie je podľa neho možné zamieňať z jej neverohodnosťou. Vo vzťahu k poškodenej je podľa prokurátora potrebné prihliadnuť aj na jej vek a isto nie je možné spochybniť výpoveď maloletej len preto, že sa osobnosť maloletej sa vyvíja disharmonicky. Do popredia dal písomné odôvodnenie rozsudku prvostupňového a odvolacieho súdu, ktorý sa s výpoveďou maloletej vysporiadal a v podstate odvolací súd aj jednoznačne vyvrátil námietky obvineného, ktoré v podstate zopakovala obhajkyňa obvineného vo vyjadrení k dovolaniu. Čo sa týka znaleckého dokazovania vo vzťahu k obvinenému, tak nie je podľa prokurátora zrejmé, čo by sa týmto znaleckým posudkom u obvineného malo dokazovať a vôbec nie je zrejmé akým spôsobom by tento dôkaz mohol potvrdiť tvrdenia obvineného, či ho zbaviť obvinenia. Čo sa týka konfrontácie s poškodenou, tak tu uviedol, že vzhľadom na povahu skutku a vek maloletej by toto do úvahy neprichádzalo vzhľadom na druhotnú viktimizáciu obzvlášť zraniteľnej obete trestného činu, ktorou bezpochyby mal. Q.. N.. je (poukázal na § 125 ods. 4, ods. 5 Trestného poriadku).

K § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku prokurátor uviedol, že v konaní pred súdom boli zistené okolnosti vo vzťahu k jej veku, pričom uvedená skutočnosť vyplýva z vykonaných dôkazov na pojednávaní. Pokračoval, že otázka prísnejšej kvalifikácie vo vzťahu k veku mal. Q.. N.. je nesporná, nakoľko obvinený mal vedomosť o stave a veku maloletej, pričom vedel, že tá je na úteku z reedukačného centra, ktoré svojou povahou je miestom kde sa vykonáva starostlivosť nad maloletými osobami. Na margo uvedeného prokurátor uviedol, že obvinený využil nepriaznivý status poškodenej osoby, pričom podľa jeho názoru predpokladal, že maloletá bude klásť menší odpor čo u obvineného vyvolalo rozhodnutie spáchať trestný čin.

Vzhľadom na uvedené prokurátor navrhol, aby dovolací súd dovolanie obvineného odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Trestného poriadku a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvineným uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je v posudzovanej veci naplnený.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd vo všeobecnosti uvádza, že predmetný dovolací dôvod je upravený alternatívne - buď je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo vychádza z nesprávneho použitia iného hmotnoprávneho ustanovenia. V oboch prípadoch však platí existencia právnej chyby, nie skutkovej. V dôsledku toho dovolací súd pri uplatnení tohto dôvodu nemôže skúmať a spochybňovať skutkové zistenia, nakoľko ťažisko dokazovania v trestnom konaní je totiž pred prvostupňovým súdom a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd. Pri posudzovaní opodstatnenosti tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd hodnotí skutkový stav len z hľadiska, či skutok

alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu [pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 47/2008]. Prostredníctvom tohto dôvodu nemožno nahrádzať iné mimoriadne opravné prostriedky (obnovu konania a zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní), ktoré slúžia na nápravu nedostatkov v skutkových zisteniach.

Povedaný inými slovami predmetný dovolací dôvod dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, tzn. nie je prípustné právne účinne namietat', že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu. Ďalej predpokladá výlučne chyby právne, ktoré sa dotýkajú právneho posúdenia zisteného skutku v tom zmysle, že tento bol v rozpore s Trestným zákonom posúdený buď ako prísnejší alebo miernejší trestný čin, alebo že vôbec nemal byť posúdený ako trestný čin pre existenciu niektorej Trestným zákonom predpokladanej okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť páchatel'a alebo protiprávnosť činu. Spomenutý dovolací dôvod je okrem toho daný aj nesprávnou aplikáciou iného hmotnoprávneho ustanovenia, ktorá nemusí bezprostredne súvisieť len s právnym posúdením skutku, ale sa môže týkať, napr. rozhodovania o treste či ochrannom opatrení (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2014-II).

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie zistenie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo môže spočívať v kvalifikácii zisteného skutku ako iného trestného činu, než ako zodpovedá správne použitiu zákona, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa súdeným skutkom dopustil. Právnym posúdením skutku sa rozumie jeho hmotnoprávne posúdenie. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok ustálený v napadnutom rozhodnutí súdu v pôvodnom konaní bol subsumovaný (podriadený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Východiskom pre zistenie tohto dovolacieho dôvodu je opis skutku, ako bol ustálený v príslušnom výroku, t. j. v tzv. skutkovej vete napadnutého rozhodnutia vo veci (primerane uznesenie najvyššieho súdu z 10. februára 2010, sp. zn. 3 Tdo 39/2009).

Predmetný dovolací dôvod nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu, ktorá totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak, ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom tohto dovolacieho dôvodu tak (ako už bolo vyššie uvedené) môže byť len nesprávne právne posúdenie v skutkovej vete rozhodnutia ustáleného skutku, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť (pozri tiež stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 3/2011). Subjektívna stránka trestného činu nemusí byť v skutkovej vete výroku odsudzujúceho rozsudku vyjadrená tak, aby to znamenalo prevzatie zákonnej definície príslušnej formy zavinenia do popisu zisteného skutku. Subjektívnu stránku konania páchatel'a pojmovo vymedzuje právna veta, pokiaľ je forma zavinenia výslovne uvedená v ustanovení osobitnej časti Trestného zákona (dotknutej základnej alebo kvalifikovanej skutkovej podstate). Inak forma zavinenia vyplýva z ustanovení Trestného zákona (pozri uznesenie najvyššieho súdu z 29. novembra 2011, sp. zn. 2 Tdo 49/2011). Motív páchatel'a a subjektívna stránka trestného činu sú znaky, ktoré sa síce týkajú psychiky páchatel'a, ale prejavujú sa navonok v spáchanom skutku a dokazujú sa rovnako ako objektívne znaky trestného činu (konanie, následok a príčinný vzťah). Namietanie ich nezistenia alebo nesprávneho či neúplného zistenia v dôsledku nevykonania dokazovania alebo nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania až v dovolaní predstavuje namietanie skutkových zistení a záverov, čo predmetné ustanovenie nepripúšťa (ZSP 40/2010). Nesprávnosť právnych úvah uvedených v odôvodnení dovolaní napadnutého rozsudku nie je dôvodom na konštatovanie splnenia dovolacieho

dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ak skutková veta výroku o vine zodpovedá podľa hodnotenia dovolacieho súdu použitej právnej kvalifikácii. Ak dovolacie námietky (sčasti) smerujú proti skutkovým zisteniam a tomu zodpovedajúcim dôkazným hodnotiacim úvahám súdu, tak v celom tomto rozsahu ich nemožno v dovolacom konaní (na rozdiel od konania odvolacieho) preskúmať. Relevantné (preskúmateľné) sú námietky voči samotnej právnej kvalifikácii, ale len v tom rozsahu, v ktorom túto kvalifikáciu spochybňujú z hľadiska reálií súdom zisteného skutku (teda nie z hľadiska iných skutkových zistení) (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 49/2013-I).

Pod pojmom „skutok“ treba rozumieť udalosť vo vonkajšom svete vyvolanú aktívnym alebo pasívnym prejavom vôle páchatela (konaním), ktoré sa stáva trestným činom, ak vyčerpáva znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 46/2013). Vo vzťahu k pojmu „skutková veta“, je potrebné uviesť, že odráža faktické okolnosti, ktoré sú právne relevantné z hľadiska základnej alebo kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, teda kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona (pozri stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 14/2019-I). Pre úplnosť skutkovej vety postačuje, ak obsahuje pojmy a gramatické formulácie, ktoré významovo zodpovedajú (všetkým) znakom skutkovej podstaty trestného činu. Rovnako musí byť odrazom právnej vety, nie však jej kópiou. Je neprístupné formulovať skutkovú vetu spôsobom, že táto síce vo výsledku obsahuje všetky zákonné znaky danej skutkovej podstaty, ale je nepreskúmateľná v tom, akým konkrétnym konaním a za akých konkrétnych okolností malo dôjsť k spáchaniu trestného činu. Skutková veta (popis skutku) nie je totožná s právnou vetou a spravidla nepoužíva terminológiu právnej vety (teda terminológiu dotknutého zákonného ustanovenia), aj keď sa niekedy použité výrazy a formulácie skutkovej a právnej vety nevyhnutne prekrývajú (zhodujú). Skutková veta však musí s dostatočnou obsahovou určitosťou vyjadrovať všetky skutkové okolnosti, ktoré sú kvalifikačným momentom použitej právnej kvalifikácie (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 22/2015-III).

Povedané inými slovami v skutkovej vete výroku odsudzujúceho rozsudku sa necituje formulácia kvalifikačne použitého ustanovenia Trestného zákona, táto formulácia zodpovedá tzv. právnej vete, citovanej v kvalifikačnej časti výroku o vine. Skutková veta musí zodpovedať právnej vete obsahovo, teda tak, aby bolo možné konštatovať naplnenie zákonných znakov trestného činu (subsumovať zistený skutkový stav pod príslušné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona) (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 57/2016). Platí, že skutková veta výroku odsudzujúceho rozsudku popisuje skutkový dej, nie právnú kvalifikáciu, ktorú popisuje právna veta, pričom skutková veta (samozrejme) nepopisuje ani označenie predpisov a ich ustanovení, podľa ktorých sa riešia (trestnoprávnou kvalifikáciu podmieňujúce a jej predchádzajúce) „predbežné“ otázky (§ 7 Trestného poriadku). Tieto sa neuvádzajú ani v právnej vete, kde sa uvádza len znenie kvalifikačne použitého ustanovenia Trestného zákona a riešenie predbežných otázok vyplýva z odôvodnenia (primerane rozsudok najvyššieho súdu zo 14. júna 2017, sp. zn. I Tdov 7/2016).

Skutková veta má teda stručne a výstižne vyjadriť žalovaný skutok, ktorého sa obžalovaný podľa zistenia súdu dopustil. Skutok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného, musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený v zmysle § 163 ods. 1, písm. c), ods. 3 Trestného poriadku (predovšetkým spôsob jeho spáchania) tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu, za ktorý bol obžalovaný uznaný vinným. Ak neobsahuje skutková veta vo výroku o vine úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty; teda ak pri formulovaní skutkových záverov súd opomenie určitú, nie bezvýznamnú časť skutkových zistení, ktoré vyšli v konaní najavo, dochádza k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces (pozri rozsudok najvyššieho súdu z 9. decembra 2010, sp. zn. I Tdov 22/2010, nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. januára 2016, sp. zn. III. ÚS 509/2015, a z 20. decembra 2017, sp. zn. II. ÚS 521/2017).

Dovolací súd (ako judikatúra najvyššieho súdu už chronicky zdôrazňuje) teda v zmysle dovolacieho

dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len posúdi, či skutok zistený súdom zodpovedá použitej právnej kvalifikácii (všetkým jej znakom). Nevstupuje do procesu hodnotenia dôkazov, teda dôkazy nehodnotí ani nepreskúmava správnosť úvah skôr vo veci konajúcich súdov pri hodnotení dôkazov. Je potrebné tiež zdôrazniť, že podoba skutku uvedená vo výroku rozsudku (správnosť kvalifikácie ktorej sa preskúmava) sa nemôže považovať za doplnenú obsahom odôvodnenia rozsudku a dovolací súd musí pri svojom kvalifikačnom prieskume vychádzať výlučne zo skutkovej vety odsudzujúceho výroku napadnutého rozsudku (pozri odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 22/2015).

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že dovolací súd nemôže už v tretej inštancii opätovne hodnotiť dôkazy, a tak (ako sa to domáha dovolateľ) dokonca dospieť k iným, nepochybné skutkovým záverom, spočívajúcich v tom, či boli, resp. neboli konaním uvedeným v skutkovej vete rozsudku naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. Hodnotenie dôkazov a vyvodenie z toho právnych záverov je kategóriou procesného práva - § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Je potom bez významu, či dospeli skôr konajúce súdy pri použití ich zákonom zverenej povinnosti tak, ako je táto vymedzená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, k záverom odlišným od tých, ktoré v podanom dovolaní predkladá subjekt podávajúci dovolanie.

Ustálenie záveru o naplnení, či nenaplnení znakov skutkovej podstaty trestného činu vždy podlieha rozboru dôkaznej situácie a okolností prípadu, pričom postup podľa § 119 ods. 1 Trestného poriadku (čo je tak isto kategória procesného práva) ukladá povinnosť dokazovať v trestnom konaní najmä (okrem iného) či sa stal skutok a či má znaky trestného činu.

Najvyšší súd preto poznamenáva, že v prípade podania dovolania obvineným nie je odvolacím súdom a má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - viď veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pre dovolací súd je však v zmysle už uvedeného podstatné skutkové zistenie ustálené v skutkovej vete výroku o vine, podľa ktorej obvinený T. J. síce spáchal trestný čin, ale zo skutkovej vety nevyplýva jednak naplnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty v zmysle ods. 2 písm. b) § 199 Trestného zákona v spojení s § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a tiež ods. 2 písm. b) § 200 Trestného zákona v spojení s § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Najvyšší súd v prvom rade považuje za potrebné poukázať na to, že vo vzťahu k právnej kvalifikácii podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a § 200 ods. 1 Trestného zákona najvyšší súd nezistil pochybenie. Na druhej strane však právna kvalifikácia podľa § 199 ods. 2 písm. b) Trestného zákona a § 200 ods. 2 písm. b) Trestného zákona sa odvíja od skutočnosti, že čin bol spáchaný na chránenej osobe. Podľa § 139 ods. 1 písm. b) Trestného zákona chránenou osobou sa rozumie dieťa.

Použitú právnu kvalifikáciu podľa naposledy citovaného ustanovenia neodôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté, a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. To sa týka spáchania zločinu znásilnenia na chránenej osobe - dieťati, ale tiež zločinu sexuálneho násillia na chránenej osobe - dieťati.

Najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že v posudzovanej veci bolo pre dovolací súd podstatné, že obvinený namieta, že jeho konanie nemalo byť posúdené ako zločin znásilnenia v štádiu pokusu podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a ako zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, pretože čin nespáchal v súvislosti s vekom poškodenej. Takáto námietka (v prípade jej preukázania) vecne zodpovedá iba dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorý je daný vtedy, keď rozhodnutie súdu spočíva na nesprávnom právnom

posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom dovolací súd nemôže správnosť a úplnosť zisteného skutku skúmať ani meniť.

Pri rozhodovaní, ktoré sa opiera o tento dôvod dovolania, preto dovolací súd hodnotí skutkový stav len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu potom hodnotí aj to, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v skutkovej vete výroku o vine rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2008).

So zreteľom na dovolateľom uplatnenú námietku sa žiada k veci uviesť, že podľa § 139 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného zákona možno spáchanie činu voči (na) dieťaťu ako chránenej osobe považovať za okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, len vtedy, ak bol trestný čin spáchaný v súvislosti s vekom takejto osoby. Táto súvislosť pritom musí byť daná nielen objektívne, ale z hľadiska páchatel'a aj subjektívne, čo nevyhnutne predpokladá, že páchatel' jednak vie, že poškodená je dieťaťom a súčasne túto okolnosť subjektívne spája s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodenej, umocnením účinku trestného činu voči poškodenej alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá, alebo podporuje rozhodnutie páchatel'a spáchať trestný čin. Uvedené musí byť vykonaným dokazovaním nepochybne preukázané a ustálené v skutkových záveroch, t. j. v skutkovej vete výroku o vine odsudzujúceho rozsudku. Samotné odôvodnenie rozhodnutia, akokoľvek podrobné a presvedčivé, však nepostačuje. Z toho zároveň vyplýva, že skutok (čin) možno právne posúdiť ako spáchaný voči (na) dieťaťu, iba ak je z jeho popisu zrejmé, že jeho spáchanie bolo u obvineného ovplyvnené (podmienené) vekom poškodenej.

Vychádzajúc z uvedeného je nutné vo vzťahu k preskúmvanej veci konštatovať, z formulácie skutkovej vety rozsudku okresného súdu vôbec nevyplýva, že by obvinený vedel, že poškodená je dieťaťom, a ani to, žeby vek poškodenej bol motivačným faktorom, ktorý by založil alebo podporil jeho rozhodnutie spáchať predmetný trestný čin. Inými slovami, zo skutkovej vety explicitne nevyplýva, že by obvinený mal vedomosť o veku poškodenej a že by tento faktor chcel využiť pri páchaní trestnej činnosti, teda, že by pri zámere spáchať trestný čin počítal s týmto faktorom ako okolnosťou, v dôsledku ktorej by mohlo byť spáchanie trestnej činnosti uľahčené. V skutkovej vete sa síce nachádza strohé označenie poškodenej ako maloletej, avšak len táto skutočnosť, s ohľadom na vyššie uvedené, sama osebe nie je dostatočná na subsumovanie konania obvineného pod kvalifikovanú skutkovú podstatu zločinov znásilnenia podľa § 199 odseku 2 písm. b) Trestného zákona a sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

Na základe uvedeného najvyšší súd uzatvára, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon v neprospech obvineného T. J., keďže je založený na nesprávnom právnom posúdení skutku, v ktorého popise nie sú dostatočne uvedené skutočnosti odôvodňujúce, že trestné činy boli spáchané v súvislosti s vekom poškodenej, čo platí vo vzťahu k oboj trestným činom.

Najvyšší súd preto zrušil rozsudok krajského súdu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a druhostupňovému súdu, ktorý je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v tomto rozsudku, prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Treba pritom dodať, že podľa § 391 ods. 2 Trestného poriadku nemôže v novom konaní dôjsť ku zmene rozhodnutia v neprospech obvineného, a to ani pokiaľ ide o ustálené skutkové zistenia (v smere ich prípadného doplnenia v neprospech obvineného).

Vo vzťahu k ďalším dovolacím námietkam obvineného najvyšší súd uvádza, že v dôsledku zrušenia napadnutého uznesenia a rozsudku nastal vo vzťahu k obvinenému stav neprávoplatne skončenej veci, a preto bude v rámci ďalšieho konania úlohou krajského súdu sa s uvedeným vysporiadať a reagovať na všetky argumenty obvineného prednesené aj v dovolaní, ku ktorým sa najvyšší súd z dôvodu zdržanlivosti a sebaobmedzenia v právoplatne neskončenej veci nevyjadroval.

V nadväznosti na uvedené dovolací súd rozhodol podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku aj o vzatí obvineného T. J. do väzby.

Pri posudzovaní dôvodnosti väzby obvineného po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý aktuálne vykonáva na podklade zrušovaného rozhodnutia, zohľadnil dovolací súd fakt, že obvinený bol (okrem aktuálne prejednávanej veci) 8-krát súdom trestaný, pričom možno uviesť, že ide o recidivistu u ktorého je riziko pokračovania v trestnej činnosti v prípade jeho prepustenia na slobodu vysoké. Napokon dovolací súd zohľadnil aj trest, ktorý mu v ďalšom priebehu „obnoveného“ trestného stíhania hrozí. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že u obvineného sú dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Rozsudok prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.